

สร้างสปิริตแห่งการเป็น อาสาสมัครเพื่อสังคม ให้เต็มแผ่นดิน

๑. จินตนาการใหม่ “มนุษย์พันทุกข์ร่วมกันได้”

ทุกวันนี้มนุษย์ลำบาก เหนื่อย เครียด แยกแยก เดี่ยวดาย หมดหวัง หรือรุนแรง เพราะการคิดแบบแยกส่วน ลัทธิปัจเจกชนนิยมสุดโต่งเป็นตัวอย่างของการคิดแบบแยกส่วน การนึกถึงแต่ตัวเอง หรือคิดแบบตัวใครตัวมัน ทอดทิ้งกัน ก็เป็นการคิดแบบแยกส่วน ภาพภูมิของการคิดแบบนี้ได้นำมนุษย์เข้าไปสู่สภาวะวิกฤติมากขึ้นเรื่อย ๆ จนไปไม่ไหวในภาพภูมิเดิม จำเป็นต้องแหวกออกไปสู่ภาพภูมิใหม่ในทางจินตนาการและวิถีคิด

จินตนาการใหม่ควรเป็นจินตนาการใหญ่ว่า “มนุษย์พันทุกข์ร่วมกันได้” คือเปลี่ยนการคิดแบบตัวใครตัวมันไปเป็นคนทั้งหมด **ถ้าไม่คำนึงถึงคนทั้งหมด ไม่มีทางที่สังคมจะเป็นปกติ** เปรียบกับร่างกายของเราซึ่งประกอบด้วยเซลล์และอวัยวะอันหลากหลาย ถ้าแต่ละเซลล์แต่ละอวัยวะจะทำแบบตัวใครตัวมัน เราย่อมเจ็บป่วยและตาย เพราะเซลล์และอวัยวะทั้งหมดเชื่อมโยงสัมพันธ์สู่ความเป็นหนึ่งเดียวกัน มนุษย์ก็เช่นกัน ย่อมเกี่ยวของสัมพันธ์กัน ถ้าไม่คิดถึงความเป็นหนึ่งเดียวกัน ย่อมไม่จริง เมื่อใช้ความไม่จริงมาเป็นวิถีคิดและวิถีปฏิบัติ ย่อมเข้าไปสู่ความไม่ถูกต้อง

ถ้ามนุษย์มีจินตนาการใหม่ว่า “มนุษย์พันทุกข์ร่วมกันได้” ตั้งแต่ในระดับครอบครัวไปจนถึงระดับโลก ย่อมมีทางที่จะเกิดสภาวะทางสังคมหรือสังคมสันติภาพ

๒. ธรรมชาติแห่งความเป็นมนุษย์

ในทางชีววิทยามนุษย์เป็นสัตว์ แต่ต่างจากสัตว์ที่มีจิตใจสูง หรือความดี หรือมิติทางจิตวิญญาณ นักปราชญ์และศาสนาดูเห็นตรงกันหมดว่า สิ่งที่เราเรียกว่าความดีนั้นมี ๓ องค์ประกอบ คือ

๑. มีใจเมตตากรุณา มีการให้ที่เรียกว่า **ทาน**
๒. ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ที่เรียกว่า **ศีล**
๓. ทำจิตใจให้บริสุทธิ์ ที่เรียกว่า **ภาวนา**

ทาน ศีล ภาวนา เป็นหลักการตรงกันของทุกศาสนา ทานหรือการให้ นั้นมีรูปแบบต่าง ๆ ตั้งแต่การให้วัตถุสิ่งของ ให้อภัย ไปจนถึงการให้ธรรม ที่เรียกว่า **ธรรมทาน**

การเป็นอาสาสมัครเพื่อสังคมนั้นเป็นการให้อย่างหนึ่ง แต่เหนือการให้ทางวัตถุ เพราะเป็นการให้ตัวเอง คือให้ร่างกาย แรงใจ แรงปัญญา ซึ่งมีอานิสงส์เป็นอเนกประการตามที่กล่าวต่อไป

๓. อาสาสมัครเพื่อสังคมในรูปแบบต่าง ๆ

อาสาสมัครเพื่อสังคมอาจมีได้ในหลายรูปแบบ เช่น อาสาสมัคร บริบาลคนแก่ คนพิการ คนป่วย เด็กกำพร้า ช่วยคนจนเลี้ยงลูก ช่วยเป็นเพื่อนหญิงและเด็กที่ต้องเดินทางในที่เปลี่ยว ช่วยทำงานในเรื่องต่างๆ ตั้งกลุ่มช่วยเหลือคนเป็นมะเร็ง ช่วยสอนหนังสือเด็กในถิ่นทุรกันดาร สร้างบ้านให้คนจนอยู่ ช่วยจัดการจราจร ช่วยดับเพลิง ฯลฯ ที่กล่าวมาข้างต้นเป็นเพียงตัวอย่างพอให้เห็นภาพ

ในการทำอะไรของเรา มักจะเน้นว่าเป็นหน้าที่ของผู้มีตำแหน่งเงินเดือน หรือผู้รับจ้างเท่านั้น ทำให้เกิดสภาวะ “ไม่พอเพียง” ในขณะที่มีคนอีกจำนวนมาก มากกว่าคนในตำแหน่งเสียอีก กลับเป็นผู้ยื่นมือ

ถ้ามีการเป็นอาสาสมัครเพื่อสังคมในเรื่องต่างๆ ให้เติมแผ่นดิน จะมี “พลังแห่งการให้” หรือทานพระเติมแผ่นดิน ช่วยให้แผ่นดินมีพลัง ทั้งพลังทางใจ พลังทางกาย พลังทางปัญญา และพลังทางสังคม ที่จะทำให้นุชนุชย์ พันทุข์ร่วมกันได้

๔. สร้างสุขภาวะทางสังคม

ท่านมหาตมะคานธี กล่าวว่า “ยามใดที่คุณมีความทุกข์จนรู้สึกว่าคุณไม่ได้ จงนึกถึงใบหน้าของคนที่ยากที่สุด ลำบากที่สุด แล้วความทุกข์ของคุณ จะหายไป”

การร่วมทุกข์ทำให้ความทุกข์ลดลงหรือหายไป ปัญหายังไม่ทันแก้หรือ ยังแก้ไม่ได้ แต่ถ้ามีการร่วมทุกข์ ความทุกข์จะลดน้อยลงหรือหายไปได้

เรายังใช้แต่ยุทธศาสตร์การแก้ปัญหา ยังไม่ใช้ยุทธศาสตร์การร่วมทุกข์ ยุทธศาสตร์อาสาสมัครเพื่อสังคมเป็นยุทธศาสตร์การร่วมทุกข์ ถ้ามีอาสาสมัครเพื่อสังคมมากๆ ความทุกข์ในสังคมจะลดลง ทั้งของอาสาสมัคร และของผู้ที่ได้รับความช่วยเหลือจากอาสาสมัครเพื่อสังคม สังคมจะเย็นลงอย่างวัดได้ทีเดียว

๕. เป็นการสร้างมวลปัญญา

อุปสรรคใหญ่ของการแก้ปัญหาต่างๆ ในบ้านเมืองเกิดจากการไม่รู้ ความเป็นจริงในสังคม เพราะเราเรียนมาจากการเอา “วิชา” เป็นตัวตั้ง ไม่ได้เอาความเป็นจริงของสังคมเป็นตัวตั้ง เสร็จแล้วก็ใช้ชีวิตการทำงานแบบตัดขาดจากกัน และตัดขาดจากความเป็นจริง

การมีอาสาสมัครเพื่อสังคมไปทำงานในรูปแบบต่างๆ จะทำให้ไปสัมผัส ความเป็นจริง เรียนรู้จากความเป็นจริง จะเป็นการสร้างมวลปัญญาให้เกิดขึ้นอย่างก้าวกระโดด มวลทางปัญญาที่รู้ความเป็นจริงของสังคมไทยจะนำไปสู่การแก้ปัญหาต่างๆ ในสังคมได้ การเป็นอาสาสมัครเพื่อสังคมจึงเป็นการ อกวิวัฒน์ทางปัญญาของประเทศ

อีกสถานหนึ่งของการอภิวัฒน์ทางปัญญาคือการเห็นอกเห็นใจผู้อื่น จนสามารถตั้งคำถามประจำแก่ตัวเองได้ว่า **“ฉันจะทำอะไรให้ผู้อื่นได้บ้าง”** คำถามว่า **“ฉันจะเอาอะไรจากใครได้บ้าง”** ถือเป็นอริวิชา เพราะถืออัตตาเป็นใหญ่ แต่ถ้าถามได้ว่า **“ฉันจะทำอะไรให้ผู้อื่นได้บ้าง”** นี่ถือเป็นปัญญา ปัญญาที่ไปพ้นการคิดถึงแต่ตนเอง

การศึกษาในระบบไม่ช่วยให้คนลดความเห็นแก่ตัว อาจจะทำให้มากขึ้นด้วยซ้ำไป แต่การเป็นอาสาสมัครเพื่อสังคมจะทำให้รักชาวบ้านมากขึ้น ลดอัตตาลง มีปัญญามากขึ้น และเป็นปัญญาขั้นสูงที่ไปเลยความเป็นตัวตน

๖. จากเจตนารมณ์สู่นโยบาย

รัฐบาลควรจะทำลัทธิแห่งการเป็นอาสาสมัครให้เป็นนโยบาย เช่น มีนโยบายให้นักเรียน นิสิต นักศึกษา ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ เป็นอาสาสมัครเพื่อสังคม กำหนดแนวทางและสร้างแรงจูงใจให้พนักงานในภาคธุรกิจเอกชนเป็นอาสาสมัครเพื่อสังคม ให้หน่วยงานต่างๆ สนับสนุนการเป็นอาสาสมัครเพื่อสังคม ให้สื่อรณรงค์คุณค่าของการเป็นอาสาสมัครเพื่อสังคม ขจัดอุปสรรคของการเป็นอาสาสมัครเพื่อสังคม ฯลฯ

ความเป็นนโยบายของรัฐบาลจะทำให้เกิดลัทธิของการเป็นอาสาสมัครเพื่อสังคมเกิดขึ้นเต็มแผ่นดินได้ง่ายขึ้น

๗. จากเจตนารมณ์สู่การจัดการ

สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศแห่งการเป็นอาสาสมัคร ใครมีเวลาว่างสัก ๒ ชั่วโมง อยากจะอาสาสมัครทำอะไรในทางที่ตนสนใจ โทรศัพท์ไปสอบถามก็รู้ว่าจะไปทำได้ที่ใด

คนไทยที่อยากเป็นอาสาสมัครคงจะมีไม่น้อย แต่ไม่รู้ว่าจะไปติดต่อที่ไหน ฉะนั้น เจตนารมณ์อย่างเดียวไม่พอ ควรมีการจัดการ ซึ่งรวมถึงมีระบบข้อมูลข่าวสาร และสถานที่ติดต่อสอบถามให้สาธารณะได้รู้ หน่วย

ราชการและองค์กรเอกชนต่าง ๆ ที่ต้องการอาสาสมัครมาช่วยทำงาน ควร
ทำเรื่องการจัดการ กรมประชาสงเคราะห์ก็ดี มูลนิธิอาสาสมัครเพื่อสังคมก็ดี
โครงการบัณฑิตอาสาสมัครก็ดี นอกจากทำเรื่องของตนเองแล้ว ควรจะเข้ามา
ทำงานเชิงนโยบายและเชิงการจัดการ เพื่อให้เกิดอาสาสมัครเพื่อสังคมให้
เต็มแผ่นดิน

๘. การสื่อสารเพื่อสร้างสปิริตแห่งการเป็นอาสาสมัคร

สื่อสารมวลชนควรให้ความสำคัญแก่การเป็นอาสาสมัครเพื่อสังคม นำ
เรื่องกิจกรรมของการเป็นอาสาสมัครมารายงานให้สาธารณะทราบอย่างต่อเนื่อง
เพื่อความปิติ เพื่อความชื่นใจ เพื่อเป็นกำลังใจ เพื่อเป็นแรงบันดาลใจ
ให้ความตึงอองามขึ้นในบ้านเมืองของเรา

การสร้างสปิริตแห่งการเป็นอาสาสมัครให้เต็มแผ่นดินจะเป็นการเปิด
พื้นที่ทางสังคม ที่ทำให้เกิดพลังแผ่นดินหรือภูมิพละ เป็นการหว่านเมล็ด
พันธุ์แห่งความดีให้งอกงามขึ้นเต็มแผ่นดิน เป็นหน้าที่ของเราทุกคนที่จะ
เพาะต้นกล้าแห่งความดีให้เต็มแผ่นดินเกิดของเรา เพื่อความไพบูรณ์และ
ความร่มเย็นเป็นสุขของคนไทยทั้งมวล

๒๕ มีนาคม ๒๕๔๕